

**UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP
FACULTY OF LAW**

**STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL**

YEAR 2019, ISSUE NUMBER 7

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF LAW**

ISSN 2545-4021

**STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL**

ISSUE 7

VOLUME VII

YEAR 2019

**STUDENT'S SOCIAL SCIENCE JOURNAL
FACULTY OF LAW
UNIVERSITY GOCE DELCHEV – STIP**

**Year 2019, Issue Number 7
ISSN 2545-4021**

Publisher:

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Editorial Board

prof. Blažo Boev, Ph.D
prof. Liljana Gudeva – Koleva, Ph.D
Risto Kostrunanov, LL.M
prof. Jovan Ananiev, Ph.D
Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph.D

International Editorial Board

Ivan Ilic

Faculty of Law, University in Nis, Serbia

Agim Nuhiu

Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia

Dunja Duić

Faculty of Law in Osijek, Croatia

Olga Koshevaliska

Associate professor at the Faculty of Law
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Elena Maksimova

Assistant professor at Faculty of Law,
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Ana Nikodinovska Krstevska

Assistant professor at Faculty of Law,
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Olga Sidenko

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,
Lecturer at Voronezh State University, Russia

Dimitar Apasiev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Andon Majhoshev

Associate professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Darya Scheglova,

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,
Lecturer at Voronezh State University, Russia

Boryana Aleksandrova

Sofia University "St. Kliment Ohridski", Bulgaria;
Faculty of Law, Department for International Law and International Relations, Bulgaria

Giorgia Bevilacqua

National Research Council, Institute for Research on Innovation and Services for
Development “, Italy

Nives Mazur Kumrić

Faculty of Law, University of Liège, Belgium

Iskren Ivanov

Senior Lecturer at Sofia University "St. Kliment Ohridski"

Editorial Staff

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D
Ass. Prof. Elena Maksimova, Ph. D
Irena Mancheva, student

Editor in chief

Ass. Prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D

Language editor

Vesna Ristova
(Macedonian language)

Technical editor

Slave Dimitrov

Address of the Editorial office

University Goce Delcev – Stip
Faculty of Law
ul."Krste Misirkov" 10-A PO.BOX 201
PO. Box 201, 2000 Stip
Republic of Macedonia

СОДРЖИНА

АНАСТАСОВА Весна

Формални механизми за контрола и примена на меѓународните стандарди на трудот 3

ДИМЕСКА Наташа

Протоколи на интервјуирање на социјалниот работник на дете - жртва на полов напад 11

ДОНЕВА Наташа

Меѓународно воено /хуманитарно право 29

ЃЕНОВСКА Анкица

Демократските капацитети и структурната поставеност на советите на општините во источно-плански регион 41

INFANTE Paria

Riflessioni sul principio dell'immunità giurisdizionale delle organizzazioni internazionali a seguito della sentenza "Jam et al. V. International finance corporation" della corte suprema degli stati uniti. 69

КОЦЕВА Анастасија

Истанбулската Конвенција – за спречување и борба против насилството врз жените и домашното насилство 75

МИЛЕВ Благој

Пренос на ризикот од случајно пропаѓање или оштетување на предметот кај договорот за продажба 85

МИЛИНКОВИЌ Мартин

Право на правично судење 95

МИТЕВСКИ Андреј

Историски развој на затворскиот систем во САД 103

НЕДЕВ Иван

Кривично дело - силување 111

ПЕТКОВСКА Сања

Одговорност за материјални недостатоци на предметот на продажбата во договорот за продажба 121

СИМОНОВ Александар

Анализа на Шмитовата концепција „пријател и непријател“ и нејзина примена во меѓудржавните односи 129

ТРАЈКОВСКА АНЧЕВСКА Жаклина

ДИМЕСКА Наташа

Фактори кои влијаат на квалитетот на живот и социјалната инклузија и нивно различно дефинирање 137

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУДЕЊЕ

Апстракт: Особено осетлива тема е почитувањето на правото на правично судење и еднаквоста на оружјата во случаите кога станува збор за судење во кое на обвинетиот му се става на твоар кривично дело против животот и телото. Овде е дискутабилна можноста од вештачење кое би можела да го бара одбраната, за да биде противтежа на вештачењето на обвинителството. Колку воопшто има можност ова да го направи одбраната, имајќи на ум дека единствен начин да се изготви вештачење е за тоа да постои наредба издадена од надлежен орган, односно од Јавниот обвинител, доколку предметот е во фаза на истрага или обвинување и од страна на судијата, доколку предметот веќе има стигнато до главна расправа. Колку реално има можност обвинетиот да го користи вештачењето како доказно средство. Ниту во пракса ниту во теорија за ова не постојат воедначени ставови. Практиката врши соодветна корекција на законските норми и овозможува нивно правилно толкување и разбирање. Судот мора да води сметка за етаблираното конвенциско право кое особено инсистира на гаранциите што ги има одбраната во однос на правичното судење. Ова, особено ако ефектот од толкувањето на одредбите води кон правилно утврдување на (не)постоењето, односно (не)вистинитоста на правно релевантните факти како основ за донесување законита и правична пресуда.

Клучни зборови: *правична постапка, еднаквост на оружјата, доказна постапка и правична пресуда*

RIGHT TO A FAIR TRIAL

Abstract: A particularly sensitive topic is to respect for the right to a fair trial and the equality of fire arms in cases when it comes to a trial in which a defendant is put to a criminal offense against life and body. This is questionable possibility of an expert opinion that could require the defense to be a counterbalance to the expertise of the prosecution. How is this possible to be done by the defense party, bearing in mind that the only way to prepare an expert witness is to have an order issued by a competent authority or the Public Prosecutor if the case is under investigation or prosecution and by the judge if the case is already has reached the main hearing. Are there realistic chances for the defendant to use the expertise as a proof item? Neither in practice nor in theory for this there are no balanced attitudes. Practice makes appropriate correction of legal norms and enables their proper interpretation and understanding. The court must take care of the established convention law which specifically insists on the guarantees that the defense has in relation to a fair trial. Especially if the effect of the interpretation of the provisions leads to a correct determination of the (non) existence or (un) truthfulness of the legally relevant facts as a basis for passing a lawful and proper judgment.

Keywords: *Equitable procedure, equality of arms, evidence procedure and fair verdict*

ВОВЕД

Поим на правично судење и елементи на начелото на правично судење

Правото на правично судење е дефинирано во чл. 5 од ЗКП.

Член 5 - Право на правично судење

Лицето обвинето за кривично дело има право во правично и јавно судење пред независен и непристрасен суд, во контрадикторна постапка да може да ги оспорува обвиненијата против него и да предлага и изведува докази во своја одбрана.

Целта на кривичната постапка е да се утврди дали обвинетиот е виновен или невин.¹ Елементите на контрадикторност, кои овозможуваат определен степен на процесна контрола на странките и гаранциите за непристрасност на судот придонесуваат за правичноста со тоа што нудат потенцијал за еднаков натпревар на спротивставените странки пред непристрасен одлучувач.

Правичната постапка претставува средство и прифатлив начин за откривање на вистината. Имено, може да се каже дека постојат две добри причини вистината и правичноста да се поврзат како двојна цел на кривичната постапка. Постапка што не е фер може да доведе до погрешно утврдување на фактите како и дека, постои потреба некако да се надомести за дисфункционалноста на судењата по однос на утврдувањето на вистината. Подготвеноста полесно да ги прифатиме погрешните ослободувања, согласно чл. 1 на ЗКП,² отколку осудите на невини се објаснува со нашите грижи за можните потфрлања на казнената правда и правичноста во постапувањето со обвинетите.

Она што е најзначајно е дека треба да правичните процедури да се поврзат со коректен исход. Правата на обвинетиот во кривичната постапка се како контрабаланс на органите на прогонот. Гаранциите, се средство да се оневозможат злоупотребите на државниот апарат на присила и реалните можности државните власти да влијаат врз исходот на судењата.³

Само владеењето на правото може да овозможи правично судење.⁴ За да постои правото на еднаков и ефикасен пристап до судот, неопходно е да се слушнат двете странки во случајот, бидејќи во спротивно постапувањето не може да се оцени како правично во однос на странката што немала можност да се произнесе, како и идејата дека треба да се слушнат обете страни во еден случај, затоа што во спротивно може да се направи грешка, односно да се донесе одлука со која ќе се онеправа некоја од странките.⁵

¹ Гордан Калајџиев, Гордана Лажетиќ, Лидија Неделкова, Маја Денковска, Мери Тромбева, Тодор Витларов, Павлина Јанкуловска, Дељо Кадиев (2018): КОМЕНТАР на Законот за кривична постапка, ОБСЕ; стр. 40-60.

² Член 1 - Цел на Законот: Овој закон ги утврдува правилата со кои се овозможува правично водење на кривичната постапка, така што никој невин да не биде осуден, а на сторителот на кривичното дело да му се изрече кривична санкција под условите предвидени во кривичниот законик и врз основа на законито спроведена постапка.

³ Гордан Калајџиев, Гордана Лажетиќ, Лидија Неделкова, Маја Денковска, Мери Тромбева, Тодор Витларов, Павлина Јанкуловска, Дељо Кадиев (2018): КОМЕНТАР на Законот за кривична постапка, ОБСЕ; стр. 40-60.

⁴ Elise Groulx, "Equality of arms": Challenges confronting the legal profession in the emerging international criminal justice system, Oxford University Comparative Law Forum, (2006) Oxford U. Comp. L. Forum 3, p. 2, <http://ouclf.iuscomp.org/articles/groulx.shtml>.

⁵ Daan Asser, *Audi et Alteram Partem: a Limit to Judicial Activity*, in: A.D.E. Lewis and D.J. Ibbetson (eds.), *The Roman Law Tradition*, Cambridge, Cambridge University Press, 1994, p. 211-2; Kelly, John M., "Audi Alteram Partem; Note", 1964, Natural Law Forum, Paper 84, http://scholarship.law.nd.edu/nd_naturallaw_forum/84.

Модерниот концептуален развој на принципот на правично судење, како темел на процедуралната праведност, е присутен во најзначајните меѓународни инструменти за човековите права.⁶

Овој принцип добива во значење во кривичната постапка во чијашто природа е вткаена нееднаквост на обвинителството и обвинетиот.⁷ Со цел да се оствари правична рамнотежа помеѓу странките, на секоја странка треба да ѝ биде дадена разумна можност да го претстави својот случај под услови што не го ставаат во понеповолна положба *vis-à-vis* неговиот противник и сите аргументи, односно забелешки чијашто цел е да се влијае врз одлуката на судот, треба да бидат доставени до обете странки.⁸ ЕСЧП прифатил пристап во два чекори (*two-steps approach*) за утврдување на повреда на еднаквоста на оружјата. Имено, првин се утврдува недостигот од процедурален или институционален баланс помеѓу правата на странките, а потоа се оценуваат последиците од утврдениот дисбаланс спрема правичноста на целата постапка. Во спротивно, ако имало недостатоци поради кои балансот превагнал во полза на обвинителството, но тоа само по себе не е доволно целата постапка да се оцени како неправична, утврдениот дисбаланс на правата нема да претставува кршење на еднаквоста на оружјата.⁹

Државните овластувања за примена на сила, апсење, претреси и надзор денес се на листата на фундаменталните човекови права заштитени со уставните и меѓународните инструменти за човековите права. Повредата на кое било од овие права може да претставува причина за исклучување на противправно прибавените докази од кривичните судења и покрај тоа што тие самите по себе може да бидат веродостојни.

За правично се смета она судење во кое доказите подложни на контрадикторно тестирање ќе бидат презентирани пред непристрасен суд. Се бара обвинетиот да има адекватна шанса судот да го информира од своја перспектива за фактите и аргументите релевантни за обвинението. Правото на лицето на разумно известување за обвинението против него и шансата да биде сослушано во своја одбрана - право на негов „ден во судот“ - се сметаат за базични, права кои, како минимум, го вклучуваат правото да се биде информиран за обвинението, да се испитаат сведоците против обвинетиот, да се понуди сведочење во негова полза и да се биде претставен од бранител. Сите овие права се предвидени да го штитат обвинетиот од државната власт да обезбедат правично судење. Правото на обвинетиот на правична постапка е право на чесна шанса да се брани против државните обвиненија.

Правичноста се однесува на конструкцијата на постапката која на процесните учесници мора да им гарантира еднакви можности за влијание врз нејзиниот исход.

⁶ Universal Declaration of Human Rights, Article 10; International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), Article 14; Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR), Article 6.

⁷ P. Van Dijk & G.J.H. van Hoof, *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights*, 2nd Ed., 1990, p. 319.

⁸ Stefania Negri, *Equality Of Arms - Guiding Light Of Empty Shell*, available at: http://books.google.mk/books?id=6K9MHONs9KcC&pg=PA13&lpg=PA13&dq=stefania+negri+equality+of+arms+guiding+light+of+empty+shell&source=bl&ots=n1DZu5k6rP&sig=RxucI7nTzUcLlCOU8WuGCJ5Pzsg&hl=en&sa=X&ei=YVmEVNSNennygPj6oDwDg&redir_esc=y#v=onepage&q=stefania%20negri%20equality%20of%20arms%20-%20guiding%20light%20of%20mpty%20shell&f=false; *Neumeister v. Austria*, App. No. 1936/63, Judgment of 27 June 1968, Series A, No. 8, para. 22; *Delcourt v. Belgium* (1970) 1 EHRR 355, para. 28; *Monnell v. UK* (1988) 10 EHRR 205, para. 62; *Isgrò v. Italy*, 21 February 1991, Series A, Vol. 194, para. 31; *Borgers v. Belgium*, 30 October 1991, Series A, Vol. 214, para. 24; *Ankerl v. Switzerland*, 23 October 1996, Reports 1996-V, pp. 1567-68, para. 38; *Nideröst-Huber v. Switzerland*, 18 February 1997, Reports 1997-I, p. 107-08, para. 23; *Kress v. France* [GC], no. 39594/98, para. 72, ECHR 2001-VI; *Barberà v. Spain*, (1988) 11 EHRR 360, para. 18.

⁹ *Kremzow v. Austria*, App. No. 12350/86, Judgment of 21 September 1993, para. 75; *GB v. France*, App. No. 44069/98, Judgment of 2 October 2001, para. 64-70; *Ernst and others v. Belgium*, App. No. 33400/96, Judgment of 15 July 2003, para. 61.

Начелото на „правична постапка“ е насочено во прв редна законодавецот кој при донесувањето прописи на кривичното процесно право мора да се „самоограничи“ за да го доведе во рамнотежа правото најавно казнување со правата и слободите на граѓаните; потоа, на судијата кој при примената на прописите на кривичното процесно право со нивна интерпретација мора да ја постигне таа рамнотежа.

ГЛАВЕН ДЕЛ

Елементи на поимот правична постапка

Своја историја правичната постапка бележи во англоамериканско право каде што се толкува на различен начин. За разлика од англосаксонско во континентално европско право е разработен во практиката на ЕСЧП и е од значење за сите држави-членки на Советот на Европа.¹⁰

Општи елементи на поимот „правична постапка“, кои се заеднички за сите судски постапки, се:

Странките имаат право да присуствуваат на дејствијата во постапката и да бидат сослушани пред донесување на одлуките, а од друга страна судот мора да ѝ даде можност на секоја странка да се изјасни за наводите и за барањата на процесниот противник.

Исто така постои должност на судот и другите државни органи навремено да ја известат странката за времето и за местото на преземање на процесните дејствија (на пример, уредна покана за рочиштата пред судот). Како должност е да постои и солидна јазична комуникација со судот.

Во нашиот процесен закон постојат многу правила со кои се гарантира правото на двете странки да присуствуваат на процесните дејствија и да бидат сослушани пред донесување судска одлука. Во овој контекст може да се спомнат правилата за увид во списокот од предметот, за доставување на одлуките, за бројот примероци на поднесоците, за повикување на главната расправа, правила за контрадикторен начин на изведување докази на главната расправа, за доставување правен лек и негов одговор, барање за повторување на кривичната постапка и сл.

Според ЗКП, странката има право ги презема сите дејствија кои може да ги презема нејзиниот процесен противник т.н. еднаквост на оружјето, така што во постапката не смее да дојде до дискриминација на странките.

Предлагање на набавување и изведување на докази како право на странката во своја корист не го врзува судот во апсолутна смисла. Имено, судот има овластување според законот да одлучува во согласност со општата должност и да се грижи за сестрано претресување на предметот, за наоѓање на вистината из а отстранување на сето она што ја оддолжува постапка, а не служи за разјаснување на работите (чл.347 и чл.385 од ЗКП).¹¹

¹⁰ Гордан Калајџиев, Гордана Лажетиќ, Лидија Неделкова, Маја Денковска, Мери Тромбева, Тодор Витларов, Павлина Јанкуловска, Дељо Кадиев (2018): КОМЕНТАР на Законот за кривична постапка, ОБСЕ; стр. 40-60.

¹¹ Гордан Калајџиев, Гордана Лажетиќ, Лидија Неделкова, Маја Денковска, Мери Тромбева, Тодор Витларов, Павлина Јанкуловска, Дељо Кадиев (2018): КОМЕНТАР на Законот за кривична постапка, ОБСЕ; стр. 40-60.

Поим за еднаквост на оружјата

Општи карактеристики

Владеењето на правото може да овозможи правично судење. До правото на еднаков и ефикасен пристап до судот, неопходно е да се слушнат обете странки во случајот, бидејќи во спротивно постапувањето не може да се оцени како правично во однос на странката што немала можност да се произнесе, како и идејата дека треба да се слушнат обете страни во еден случај, затоа што може да се направи грешка, односно да се донесе одлука со која некоја од странките ќе се онеправа.

Како основен сегмент и обврска на секоја држава е Овозможувањето и заштитата на човековите права и слободи. Потребно е постоење на национална регулатива во остварувањето на оваа обврска, како на теоретско поле, така и на полето на практичната реализација. Национална регулатива и практика е предмет на мониторинг, не само внатре во државата, туку и преку меѓународниот елемент, а тоа се овозможува со потпишување и прифаќање голем број меѓународни документи и инструменти. Во член 6 од ЕКЧП се обработени правата на правично судење и се однесуваат за граѓанските и кривичните процедурални права.

1. „Секој, при определување на неговите граѓански права и обврски, или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен суд основан со закон. Пресудите ќе се изрекуваат јавно, но печатот и јавноста може да се исклучат во дел или во целиот тек на постапката заради заштита на моралот, јавниот ред или националната безбедност на едно демократско општество, потоа, кога заштитата на интересите на малолетен престапник или на приватниот живот на странките во постапката тоа го наложува, или кога судот тоа го смета за неопходно, како и кога постојат посебни околности при кои јавноста на постапката би можела да им наштети на интересите на правдата.

2. Секој кривично обвинет ќе се смета за невин сè додека не се докаже дека е виновен во согласност со закон.

3. Секој кривично обвинет ќе ги има следниве минимални права:

Потребно е обвинетиот да:

- биде веднаш детално известен, на јазикот што го разбира, за природата и основата на обвинението против него;

- Да има доволно време и адекватни услови за да ја подготви својата одбрана, односно можност лицето да се брани само или одбраната да се даде од бранител кој тоа ќе го одбере. Во ситуации кога лицето не располага со средства за бранење има право на бесплатен службен бранител, но во услови кога тоа е во интерес на правдата. Императив е да се има доволно време и адекватни услови за да се направи тоа подготвување. Судската практика упатува на суштинското остварување на ова право и секако дека се имаат предвид околностите на случајот.

- Да се брани самиот или да биде бранет од бранител по свој избор, или, доколку не располага со средства за бранител, да добие бесплатен службен адвокат кога интересите на правдата го бараат тоа. Правото да се повикуваат и да се сослушуваат сведоци е право кое го има обвинетиот и во ова право се вклучува и правото тој и неговиот бранител да присуствуваат на нивниот распит, „без разлика дали тие се предложени од обвинителот или од обвинетиот. Условите за двете страни треба да бидат исти, но тоа не значи дека сите предложени сведоци судот мора да ги прифати и да ги распита.

- Сам да ги сослуша или да овласти некој друг да ги сослуша сведоците кои го теретат, како и да обезбеди присуство и сослушување на сведоци во своја полза, под истите услови кои важат за сведоците што го теретат;

- Бесплатно да добие преведувач, доколку не го рабира или не го зборува службениот јазик на судот. Правото на бесплатен преведувач е врзано за услов обвинетиот да не го разбира или да не го зборува службениот јазик на судот. Трошоците за обезбедување бесплатен преведувач секогаш ги сноси државата. Таа е во обврска така да го организира својот кривичноправен систем. Обвинетиот не може да биде во обврска да ги сноси овие трошоци, дури ни во ситуација кога е осуден.

Член 6, став 1 од ЕКЧП се однесува како за граѓанските така и за кривичните предмети, додека одредбите од чл. 6, ст. 2 и ст 3 се однесуваат само за кривичноправната област, но во дадени околности се применуваат и во граѓански постапки. Како заеднички права од чл. 6, ст. 1 се:

- Право на определување на граѓански права и обврски, како и определување на кривично обвинување;

- Право на правично судење;

- Право на јавно судење;

- Право на судење во разумен рок;

- Право судењето да се одвива пред независен и непристрасен суд основан со закон;

- Право пресудите да се изрекуваат јавно, со дадена можност на одредени рестрикции кои се однесуваат на печатот и јавноста, во дел или во текот на целата постапка, заради таксативно одредени причини.

Во кривичното право, правото на правично судење значи да се има гаранции дека ова право може да се ефектуира. За да се случи тоа потребно е да се обезбеди пристап до суд кој треба да биде ефективен во суштинска, а не само во формално-правна смисла. Пристапот треба да е овозможен на јасен начин, да постои практична и ефективна можност да се оствари ова право.

Како најчесто разгледувани елементи се:

- Правото на сослушување да се изврши во присуство на обвинетиот. Правото на обвинетиот да биде присутен во текот на сослушувањето пред сè произлегува од неговиот интерес да биде сведок на случувањата, а потоа и од заинтересираноста да може да ги следи процедурите што се во тек;

- Право на обвинетиот ефективно да учествува во изведеното сослушување преку контрадикторната постапка;

- Принципот на еднаквост на оружјето, како елемент на правичното сослушување, претпоставува воспоставување конкретни правила за заштита на обвинетиот од власта за тој да не страда од одредени пропусти и нејаснотии, а да може да добие еднаков третман како и спротивната страна – обвинителството. Примената на овој принцип се проверува и во практиката и не е доволно само теоретски да се презентира.¹²

ЗАКЛУЧОК

Начело на еднаквост на оружја во доказна постапка

Од страна на судовите во РМ треба да се овозможи рамноправност на странките, односно дека секоја страна мора да добие разумна можност да го презентира својот случај под услови што не ја ставаат во понеповолна положба, наспроти спротивставената страна.

¹²<https://www.ihr.org.mk/p.php?pid=59>, (последен пристап на 30.01.2019)

Обвинетото лице за кривично дело има право во правично и јавно судење пред независен и непристрасен суд, во контрадикторна постапка, да може да ги оспорува обвиненијата против него и да предлага и изведува докази во своја одбрана. Должноста на судот е да се грижи за достоинството на обвинетиот и за остварување на неговите права во текот на постапката.

Судот е должен да го поучи обвинетиот за неговите права и обврски во текот на постапката. Доколку за обвинетиот е неразбирливо обвинението, судот е должен накратко да му ја изнесе неговата содржина на начин најразбирлив за него. Должноста на судот е да го поучи обвинетиот за правните последици од изјавата за признавање на вина.

Во текот на постапката, одбраната има право да бара податоци, известувања и документи, да биде известена од Јавното обвинителство за сите истражни дејствија, да предложи доказно рочиште.

Воедно, потребно е странките треба да се активни и умешни во прибирањето на доказите за поткрепување на својата „теорија на случај“, особено јавниот обвинител, на кого е товарот на докажување, кој во согласност со својата професионална етика треба да му овозможи на судот да донесе праведна одлука, а не осудителна пресуда.

За правично судење е потребно и суштинско почитување на принципот на еднаквост на оружјата кој е дел од еден поширок концепт на правично судење во смисла на чл. 6 ст. 1 од ЕКЧП. Тоа подразбира фер баланс помеѓу странките: секоја страна треба да добие разумна можност да го презентира својот случај под услови кои не ја ставаат во понеповолна положба наспроти спротивставената страна.

Исто така, според правното мислење на Врховниот суд на Република Македонија¹³ и во согласност со пресудата на ЕСЧП бр. 17995/02 од 25.4.2007 година со која е утврдена повреда на правото на фер и правично судење и принципот на еднаквост на оружјата утврдени во чл. 6 ст. 1 од ЕКЧП, изразено како право на странките во постапката да предлагаат изведување на алтернативни експертски испитувања (вештачења), судовите во РМ треба да овозможат рамноправност на странките, што значи дека секоја страна мора да добие разумна можност да го презентира својот случај под услови кои не ја ставаат во понеповолна положба наспроти спротивставената страна.

КОНСУЛТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

Гордан Калајџиев, Гордана Лажетик, Лидија Неделкова, Маја Денковска, Мери Тромбева, Тодор Витларов, Павлина Јанкуловска, Делџо Кадиев (2018): КОМЕНТАР на Законот за кривична постапка, ОБСЕ;

Elise Groulx, *“Equality of arms”*: Challenges confronting the legal profession in the emerging international criminal justice system, Oxford University Comparative Law Forum,

(2006) Oxford U. Comp. L. Forum 3, p. 2,
<http://ouclf.iuscomp.org/articles/groulx.shtml>;

Daan Asser, *Audi et Alteram Partem: a Limit to Judicial Activity*, in: A.D.E. Lewis and D.J. Ibbetson (eds.), *The Roman Law Tradition*, Cambridge, Cambridge University Press, 1994, p. 211-2; Kelly, John M., "Audi Alteram Partem; Note", 1964, Natural Law Forum, Paper 84, http://scholarship.law.nd.edu/nd_naturallaw_forum/84;

Universal Declaration of Human Rights, Article 10; International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), Article 14; Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR);

P. Van Dijk & G.J.H. van Hoof, *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights*, 2nd Ed., 1990;

Kremzow v. Austria, App. No. 12350/86, Judgment of 21 September 1993, para. 75; *GB v. France*, App. No. 44069/98, Judgment of 2 October 2001, para. 64-70; *Ernst and others v. Belgium*, App. No. 33400/96, Judgment of 15 July 2003.